מִיחֲזֵי כְּיֶהֱרָא מַה שֶּׁיַּחֲזֹר וְיִתְפַּלֵּל (מרדכי ריש ברכות) והגהות מיימוני פרק ג' (ס"ק ו) מהלכות תפלה ותרומת הדשן סימן א'): **ב** (טז) אָסוּר לְהַתְחִיל (ג) (יז) לֶאֱכֹל (ד) (יח) חֲצִי שָׁעָה (יט) סָמוּךְ לִזְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל עַרְבִית. * וְאִם (כ) הִתְחִיל לֶאֱכֹל אַחַר שֶׁהִגִּיעַ זְמַנָּהּ, (ה) (כא) מַפְסִיק וְקוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע (כב) בְּלֹא בְּרָכוֹתֶיהָ וְגוֹמֵר סְעוּדָתוֹ, וְאַחַר כָּךְ קוֹרֵא אוֹתָהּ בִּבְרָכוֹתֶיהָ וּמִתְפַּלֵּל. הַגָּה: (כג) אֲבָל אֵין צָרִיךְ לְהַפְסִיק לִתְפִלָּה, הוֹאִיל וְהִתְחִיל לֶאֱכֹל. אֲבָל אִם לֹא הִתְחִיל לֶאֱכֹל, (כד) אַף עַל פִּי שֶׁנָּטַל יָדָיו, צָרִיךְ לְהַפְסִיק (ר"ן פרק קמא דשבת (ד"ס הילכך)). (כה) וְאִם אֵין שְׁהוּת לְהִתְפַּלֵּל, מַפְסִיק אַף

ו בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש רבינו) לְדַעַת רַבֵּנוּ יוֹנָה וְהָרַשְׁבָּ"א אֲהָא דְּאִיתָא שָׁם בְּגְמָרָא ד' מְרָדְכַי בְּפֶרֶק קַמָּא דְּשַׁבָּת (סי' רכד) וְהָרַ"ן שָׁם (ד"ה הלכך) מַהָא דְּמַפְסִיקִים לִקְרִיאַת שְׁמַע וּמַהָא דְּסָפֵק ל"ח (ע"א).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

קְרִיאַת שְׁמַע אַחַר כָּךְ. וְהַנּוֹהֲגִים כְּמִנְהָג הָרַב זלה"ה לְהִתְפַּלֵּל עַרְבִית מִבְּעוֹד יוֹם, מִכָּל מָקוֹם כְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת מֵאַחֲרִין תְּפִלַּת עַרְבִית לְהוֹסִיף מֵחֹל עַל הַקֹּדֶשׁ, עַיֵּן שָׁם (שם ס"ג):

בַּאֵר הֵיטֵב

ב (ג) **לֶאֱכֹל.** אֲבָל טְעִימָה בְּעָלְמָא שָׁרֵי. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ד) וְט"ז (סק"ג). וְכָתַב הַט"ז (שם), לְפִי הַדָּרוּךְ שֶׁכָּתַבְתִּי לִקְרוֹת שְׁתֵּי פָּרָשִׁיוֹת בְּקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה וּלְבֵן לָצֵאת בָּהּ יְדֵי חוֹבָה, יוּכַל לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת תְּחִלָּה, כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ לוֹ זְמַן מַגְבָּל, עַיֵּן שָׁם. וְכֵן כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (שם) דִּלְרַשִׁ"י (ברכות ב. ד"ה עד) אִם קָרָא בְּבֵית הַכְּנֶסֶת מִבְּעוֹד יוֹם, רַשַּׁאי לֶאֱכֹל קֹדֶם קְרִיאָתוֹ שֵׁנִית בְּבֵיתוֹ. וּמִכָּל מָקוֹם בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת שֶׁאֵין קוֹרְאִין מִבְּעוֹד יוֹם בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, אָסוּר לְהַתְחִיל חֲצִי שָׁעָה סָמוּךְ לְצֵאת הַכּוֹכָבִים, וְאֵין לִסְמֹךְ עַל קְרִיאַת הַשַּׁמָּשׁ לְבֵית הַכְּנֶסֶת, דְּהָא מִקָּצָת אֵין הוֹלְכִין לְבֵית הַכְּנֶסֶת בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת: (ד) **חֲצִי שָׁעָה.** ט"ז (שם) כָּתַב דְּאֵין צָרִיךְ חֲצִי שָׁעָה, אֶלָּא בְּסָמוּךְ שִׁעוּר קָטָן לִפְנֵי הַזְּמַן, עַיֵּן שָׁם: (ה) **מַפְסִיק.** דְּקְרִיאַת שְׁמַע דְּאוֹרַיְתָא הִיא. וְאִם הִתְחִיל בְּהֶתֵּר, אֵין צָרִיךְ לְהַפְסִיק. מָרְדְּכַי (שבת פ"א סי' רכז), בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש רבינו ואם). עַיֵּן ט"ז (שם). וּבְבֵאוּר הֵיטֵב אֲשֶׁר לְפָנַי כָּתַב עַל שֵׁם מָגֵן אַבְרָהָם

בֵּאוּר הֲלָכָה

כְּשֶׁהוּא רָגִיל בְּפְרִישׁוּת יְאַחֵר לְהִתְפַּלֵּל, וְדַחֲק:

ב * **וְאִם הִתְחִיל לֶאֱכֹל וְכוּ'.** **וְהוּא הַדִּין כְּשֶׁהִתְחִיל בְּמַלְאכוֹת שֶׁכָּתְבְנוּ מִקֹּדֶם, גַּם כֵּן דִּינָא הָכִי** [דְּרָךְ הַחַיִּים (דיני תפלת ערבית ס"ו)]:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

סוֹמֵךְ גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה, (י) דְּתִפְלָּה בִּזְמַנָּהּ עֲדִיף מִסְּמִיכַת גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה: **ב** (טז) **אָסוּר לְהַתְחִיל וְכוּ'.** וְהַטַּעַם, שֶׁמָּא יִמְשֹׁךְ בִּסְעוּדָתוֹ וּפְעָמִים יִשְׁתַּקֵּעַ עַל יְדֵי זֶה גַּם בְּשָׁנָה וְיִשְׁכַּח לִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע. וַאֲפִלּוּ לֶאֱכֹל קְמְעָא אָסוּר, וּמִכָּל מָקוֹם טְעִימָה בְּעָלְמָא מִינֵי פֵּרוֹת אוֹ אֲפִלּוּ פַּת בְּכֵבֵיצָה, שָׁרֵי: **(יז) לֶאֱכֹל.** וְכֵן לִישַׁן, אֲפִלּוּ דַּעְתּוֹ רַק לִישַׁן קְמְעָא [גְּמָרָא (ברכות ד:)]. וְהוּא הַדִּין דְּאָסוּר אָז לַעֲשׂוֹת (יח) כָּל הַמְּלָאכוֹת הַמְבֹאָרוֹת לְעֵיל בְּסִימָן רל"ב סָעִיף ב' שֶׁהֵם דְּבָרִים הַמְבִיאִים לִידֵי פְּשִׁיעָה, וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁהִגִּיעַ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע בְּוַדַּאי אָסוּר לְהַתְחִיל בָּהֶן [לְבוּשׁ וּפְרִי מְגָדִים בְּרל"ב (משז"ז סק"ד) וְדָרְךְ הַחַיִּים (דיני תפלת ערבית ס"ו)]. וְאַלְיָה רַבָּה (סק"ו) מְצַדֵּד לְהַתִּיר בָּהֶם קֹדֶם שֶׁהִגִּיעַ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע. מִיהוּ לִלְמֹד לְכְלֵי עָלְמָא שָׁרֵי בְּסָמוּךְ לָהּ [וְאִדְּרַבָּה מִצְוָה הוּא, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּשַּׁ"ס (ברכות ד:), אָדָם בָּא מִן הַשָּׂדֶה בָּעֶרֶב נִכְנָס לְבֵית הַכְּנֶסֶת, אִם רָגִיל לִקְרוֹת קוֹרֵא, לִשְׁנוֹת שׁוֹנֶה, וְקוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע וּמִתְפַּלֵּל], אֲבָל מִשֶּׁהִגִּיעַ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע אָסוּר אַף לִלְמֹד כְּשֶׁהוּא מִתְפַּלֵּל (יט) בְּבֵיתוֹ בְּיָחִיד. וְאִם אָמַר לַחֲבֵרוֹ שֶׁאֵינוֹ לוֹמֵד שֶׁיְּזַכִּירֶנּוּ שֶׁיִּתְפַּלֵּל, מֻתָּר [אַחֲרוֹנִים (סק"ג)]: **(יח) חֲצִי שָׁעָה.** דַּעַת הַט"ז (סק"ג) לְהַקֵּל בָּזֶה, וְלֹא בְּעֵי אֶלָּא שִׁעוּר מוּעָט. (כ) וְהָאַחֲרוֹנִים מַסְכִּימִים לִפְסַק הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ דְּכָל דְּלִיכָּא אֶלָּא חֲצִי שָׁעָה אָסוּר לְהַתְחִיל לֶאֱכֹל. (כא) וְאִם בָּקֵשׁ מֵאֶחָד שֶׁיְּזַכִּירֶנּוּ לְהִתְפַּלֵּל, לֵיכָּא אִיסּוּרָא לְהַתְחִיל לֶאֱכֹל (כב) אֲפִלּוּ כְּשֶׁכְּבָר הִגִּיעַ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע: **(יט) סָמוּךְ לִזְמַן קְרִיאַת שְׁמַע.** הַיְנוּ (כג) סָמוּךְ לְצֵאת הַכּוֹכָבִים. וּמִשֶּׁמַע מִמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ד) דַּאֲפִלּוּ בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת יֵשׁ לְזָהֵר שֶׁלֹּא לְהַתְחִיל אָז הַסְּעוּדָה. וְעַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה רצ"ט סָעִיף קָטָן א' מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בָּזֶה. כָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים, הַקּוֹרִין וּמִתְפַּלְלִין מִבְּעוֹד יוֹם, אַף עַל גַּב שֶׁיֵּשׁ לָהֶם לַחֲזֹר וְלִקְרוֹת בֵּיצִיאַת הַכּוֹכָבִים וְכַנַּ"ל בְּסָעִיף א', (כד) אֲפִלּוּ הָכִי מֵאֵחַר שֶׁיֵּשׁ לָהֶם לֶאֱכֹל קֹדֶם שֶׁיִּקְרָא שֵׁנִית, שֶׁהֲרֵי עַל כָּל פָּנִים כְּבָר קָרָא, (כה) וּמִכָּל מָקוֹם בְּהַגִּיעַ זְמַן צֵאת הַכּוֹכָבִים מַמָּשׁ, נָכוֹן לְזָהֵר גַּם בָּזֶה: **(כ) הִתְחִיל לֶאֱכֹל אַחַר וְכוּ'.** וּבְתוֹךְ חֲצִי שָׁעָה (כו) סָמוּךְ לְצֵאת הַכּוֹכָבִים נִמְצָא כְּאַחַר שֶׁהִגִּיעַ זְמַן הוּא: **(כא) מַפְסִיק.** (כז) מִיָּד, כֵּיוָן דִּקְרִיאַת שְׁמַע דְּאוֹרַיְתָא הוּא, וְהוּא הִתְחִיל בְּהֶתֵּר, דְּהַיְנוּ לִפְנֵי חֲצִי שָׁעָה שֶׁמְּסוּכָּה לְצֵאת הַכּוֹכָבִים, אֲפִלּוּ לִקְרִיאַת שְׁמַע אֵינוֹ מַפְסִיק כָּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁהוּת לִקְרֹא אַחַר גְּמַר סְעוּדָתוֹ, וְכַנַּ"ל בְּסִימָן ע' בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן כ"ג כ"ד: **(כב) בְּלֹא בְּרָכוֹתֶיהָ.** מִשּׁוּם דִּבְרָכוֹת (כט) אֵינָם אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן, לֹא הִטְרִיחוּהוּ לְהַפְסִיק בִּשְׁבִילָם: **(כג) אֲבָל אֵין צָרִיךְ וְכוּ'.** כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַמְחַבֵּר שֶׁאֵינוֹ מַפְסִיק אֶלָּא לִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע בִּלְחוּד בְּלֹא בְּרָכוֹת וּבְלֹא שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה, וּמִשּׁוּם שֶׁהֵם רַק מִדְּרַבָּנָן. וְהָאי דַּהֲדַר וּשְׁנָאוֹ הָרַמְ"א, מִשּׁוּם דִּרְצָה לְסַיֵּם אֲבָל וְכוּ': **(כד) אַף עַל פִּי שֶׁנָּטַל יָדָיו.** הַיְנוּ אַף שֶׁיֵּשׁ עוֹד שְׁהוּת הָרַבֵּה לְהִתְפַּלֵּל, מֵחֲמִרִינַן לֵיהּ שֶׁיַּפְסִיק. וְלֹא דָּמֵי (ו) לְהַתְחִיל סָמוּךְ לְמִנְחָה דְּאֵינוֹ מַפְסִיק בְּדִיעֲבַד אִם כְּבָר נָטַל יָדָיו כְּדִמְבֹאָר לְעֵיל בְּסִימָן רל"ב (ס"ב), דְּבִמְנָחָה כֵּיוָן דִּזְמַנָּהּ מוּעָט מִירְתַת וְלֹא אָתֵי לְמִפְשַׁע, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּעַרְבִית דִּזְמַנָּהּ בְּדִיעֲבַד כָּל הַלַּיְלָה, גָּזְרִינַן דִּילְמָא אָתֵי לְמִפְשַׁע וְיִסְמֹךְ עַל אֲרִיכוּתָהּ שֶׁל לַיְלָה, לְהָכִי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא הִתְחִיל בַּאֲכִילָה עַצְמָהּ מַטְרִחִינַן לֵיהּ לְהַפְסִיק אַף שֶׁנָּטַל יָדָיו. (ז) וְדַוְקָא כְּשֶׁלֹּא בֵּרַךְ עֲדַיִן עַל נְטִילַת יָדָיִם, אֲבָל אִם כְּבָר בֵּרַךְ עַל נְטִילַת יָדָיִם, נָכוֹן שֶׁלֹּא יַפְסִיק, אֶלָּא יְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא וְיֹאכַל כַּזַּיִת וַיַּפְסִיק סְעוּדָתוֹ. וְאַף דְּבָרִים הַמְּבִיאִים לִידֵי פְּשִׁיעָה, הָכָא שָׁאנֵי, שֶׁלֹּא הִתְחִיל לֶאֱכֹל רַק בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא יִהְא הֶפְסֵק בֵּין נְטִילַת יָדַיִם לְהַמּוֹצִיא, שֶׁאֵינוֹ נָכוֹן לְכַתְּחִלָּה כַּמְבֹאָר לְעֵיל בְּסִימָן קס"ו (ס"א): **(כה) וְאִם**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(י) הַיְנוּ דְּכֵיוָן שֶׁדַּרְכּוֹ תָּמִיד לִנְהֹג כְּרַבָּנָן דְּאֵין מִתְפַּלְּלִין מִבְּעוֹד יוֹם וּמִנְחָה מִתְפַּלְּלִין אֶחָד פָּלְג: **ב (יז) כֵּן מוּכָח מֵרַשְׁבָּ"א** (ט. ד"ה בני) שֶׁהוּבָא בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש רבינו ואפי') **דְּשָׁאר מְלָאכוֹת שֶׁאֵין דַּרְכָּן לְהִמָּשֵׁךְ שָׁרֵי. וְעַיֵּן בְּרל"ב סָעִיף קָטָן ו' בִּפְרִי מְגָדִים** (א"א) **וּבְבֵאוּר הֲלָכָה שָׁם** דִּבּוּר הַמַּתְחִיל לְבַרְסְקִי בְּמַה שֶׁכָּתַבְנוּ שָׁם **בְּשֵׁם מַהֲרַ"י וְוִיל** (הלכות פסח סי' קצג) **דְּמִשְׁמַע דְּמַחְמִיר בְּכָל מְלָאכוֹת: (יז)** דִּכְשֶׁהוּא מִתְפַּלֵּל בְּצִבּוּר לֵית לָן לְמֵיחַשׁ שֶׁמָּא יִפְשַׁע: **(כ)** הָאַלְיָה רַבָּה (סק"ו) וּנְהַר שָׁלוֹם (סק"א) וּמִשֶּׁמַע מִרְדְּכַי (סק"ה): **(כא)** מָגֵן אַבְרָהָם בְּסוֹף סָעִיף קָטָן ד': **(כב)** כֵּן מוּכָח מֵאַחֲרוֹנִים, וּכְמוֹ לְעֵיל בְּסִימָן רל"ב סָעִיף ב' לְגַבֵּי מִנְחָה: **(כג) הַיְנוּ אֲפִלּוּ בְּמָקוֹם שֶׁהַצִּבּוּר מַקְדִּימִין לְהִתְפַּלֵּל מִפְּלַג הַמִּנְחָה וּלְמַעְלָה, אֵין לָחוּשׁ בָּזֶה לְהַחְמִיר,** וְשֹׁלֵא כְּסִפֵּיקָא דַּעֲטָרָת זְקֵנִים בָּזֶה (ס"ב), דְּבָאֱמֶת לֹא דָּמֵי לְהָא דְּסִימָן רל"ב (ס"ב), אֲפִלּוּ לְשִׁיטַת הָרִי"ף (שבת ד.) שֶׁם דְּאַף סָמוּךְ לְמִנְחָה גְּדוֹלָה אָסוּר, הַטַּעַם דְּמִשּׁם מַתְחִיל זְמַן מִנְחָה וְנָזְרוּ בְּסָמוּךְ לְמִנְחָה סְתָמָא, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּזֶה: **(כד)** הַט"ז (סק"ג) וְהַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ד) בְּסִימָן זֶה [וּבְסִימָן רס"ז דַּעַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ב) לְהַחְמִיר בָּזֶה, וְיֵשׁ אַחֲרוֹנִים שֶׁמְּיַשְּׁבִין דִּבְרֵיהֶם, עַיֵּן לְקַמָּן בְּרס"ז בְּשַׁעַר הַצִּיּוּן (ס"ק יא)], וְהֶבְיאָם הָאַלְיָה רַבָּה (סק"ו): **(כה)** אַלְיָה רַבָּה (סק"ו), וְכֵן בְּדָרְךְ הַחַיִּים בְּדִין תְּפִלַּת עַרְבִית שֶׁל שַׁבָּת (ס"ג) כָּתַב שֶׁיִּרְא שָׁמַיִם יֵשׁ לוֹ לְיַזְהֵר בָּזֶה, מִשּׁוּם דְּיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאֵין יוֹצְאִין בְּאוֹתוֹ

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע סִימָן רל"ה

(ו) לִתְפִלָּה (הראב"ד בהגהות פרק ג' מהלכות (ברכות) [קריאת שמע] (פ"ב ה"ו)): **ג** [ח]**לְכָתְחִלָּה צָרִיךְ לִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע** (ז) [ז] (כו) **מִיָּד בְּצֵאת הַכּוֹכָבִים,** * [ט]**וּזְמַנָּהּ** (כז) **עַד חֲצִי הַלַּיְלָה,** (כח) **וְאִם עָבַר וְאַחַר וְקָרָא** (כט) **עַד שֶׁלֹּא עָלָה עַמּוּד הַשַּׁחַר, יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ: ד** [י]**הַקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל עַרְבִית * אַחַר שֶׁעָלָה עַמּוּד הַשַּׁחַר קֹדֶם הָנֵץ הַחַמָּה** (פרוש יְצִיאַת הַחַמָּה מֵעִנְיַן 'הַנְצוּ הָרִמּוֹנִים'), (ל) **לֹא יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה אָנוּס,** (לא) **כְּגוֹן** (מ) **שִׁכּוֹר אוֹ חוֹלֶה וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן.** [כ]**וְאָנוּס שֶׁקָּרָא אָז,** (לב) **לֹא יאמַר הַשְׁכִּיבֵנוּ, דְּכֵיוָן שֶׁעָלָה עַמּוּד הַשַּׁחַר** (לג) **אֵינוֹ זְמַן שְׁכִיבָה.** הַגָּה: אֲבָל שְׁאָר הַבְּרָכוֹת, דְּהַיְנוּ שְׁתַּיִם שֶׁלִּפָנֶי קְרִיאַת שְׁמַע וּבְרָכַת אֱמֶת וֶאֱמוּנָה (לד) עַד הַשְׁכִּיבֵנוּ, אוֹמֵר (טור ומרדכי (ברכות פ"ק סי' ג) והגהות מיימוני (פ"ו מהל' תפ' ה"ז), ועיין לעיל סימן נ"ח סעיף ה'):

ח רַבֵּנוּ יוֹנָה שָׁם (א. ד"ה וחכמים) לְדַעַת כּוֹלְהוּ תַּנָּאֵי דְּרֵישׁ פֶּרֶק קַמָּא דִּבְרָכוֹת (כ.). ט שָׁם וְכַחֲכָמִים (שם). י שָׁם ח' וּכְרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי מִשּׁוּם רַבִּי עֲקִיבָא (ע"ב). כ שָׁם בַּגְּמָרָא (ט).

בְּאֵר הֵיטֵב

שֶׁהֶחֱמִיר בָּזֶה, וְכֵוָנָתוֹ לְמַה שֶׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּסָעִיף קָטָן ח' וַאֲפִלּוּ הַתְחִיל מִבְּעוֹד יוֹם צָרִיךְ לְהַפְסִיק, עַיֵּן שָׁם. וְלֹא דַּק בָּזֶה, דְּהָתָם קָאֵי עַל אִם אֵין שְׁהוּת וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי בְּסָעִיף קָטָן זֶה, וְקַל לְהָבִין: (ו) **לִתְפִלָּה.** וַאֲפִלּוּ הַתְחִיל בְּהֶתֵּר, מַפְסִיק, עַיֵּן לְעִיל סִימָן רל"ב (ס"ב): **ג** (ז) **מִיָּד בְּצֵאת הַכּוֹכָבִים.** וְאָסוּר לַעֲשׂוֹת כָּל הַמְּלָאכוֹת הַנִּזְכָּרוֹת בְּסִימָן רל"ב (שם). בַּיִת יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש רבינו ואפי'): **ד** (מ) **שְׁכוֹר.** וְאִם נִשְׁתַּכֵּר אַחַר הַתְחָלַת זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע, לֹא מִקְרֵי אָנוּס, וְאֵין לוֹ שְׁעוּר לִקְרוֹת רַק עַד שֶׁיַּעֲלֶה עַמּוּד הַשַּׁחַר וְתוּ לֹא. ט"ז (סק"ד):

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ג (ז) **מִיָּד.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וּבְשֶׁאֲנַת אֲרָיֵה סִימָן ד' (ד"ה הלכך הדבר ברור) הָאֲרִיךְ, וְסַיֵּם בָּזֶה, וְאִם רָצָה שֶׁלֹּא לִקְרוֹת עַד סְמוּךְ לְעַמּוּד הַשַּׁחַר הָרִאשׁוֹן בְּיָדוֹ, עַיֵּן שָׁם. וְאֵין לַעֲשׂוֹת כֵּן כִּי אִם כְּשֶׁיֵּשׁ צֹרֶךְ בַּדָּבָר:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

אֵין שְׁהוּת. רְצוֹנוֹ לוֹמַר בֵּין שֶׁהוּא עוֹמֵד סָמוּךְ לַעֲלוֹת הַשַּׁחַר, אוֹ אֲפִלּוּ עוֹמֵד בְּתְחִלַּת הַלַּיְלָה רַק שֶׁסְּעוּדָה זוֹ תִּמָּשֵׁךְ (לג) עַד עֲלוֹת הַשַּׁחַר, כְּגוֹן סְעוּדוֹת גְּדוֹלוֹת בֵּימוֹת הַקַּיִץ שֶׁהַלֵּילוֹת קְצָרִים, צָרִיךְ לְהַפְסִיק (לג) מִיָּד בְּיִצִיאַת הַכּוֹכָבִים. וַאֲפִלּוּ הִתְחִיל בְּהֶתֵּר מִבְּעוֹד יוֹם, נַמִי הַדִּין כֵּן: **ג** (כו) **מִיָּד בְּצֵאת הַכּוֹכָבִים.** דְּזְרִיזִין (לד) מַקְדִּימִין לְמִצְוֹת: (כז) **עַד חֲצִי הַלַּיְלָה.** פֵּרוּשׁ דְּרַבָּנָן גְּזְרוּ שֶׁאָסוּר לְהִתְאַחֵר בִּקְרִיאַת שְׁמַע בְּיוֹתֵר מֵחֲצוֹת, שֶׁלֹּא לָבוֹא לִידֵי מִכְשׁוֹל, וְאִם מִתְאַחֵר, מִקְרֵי (לה) עוֹבֵר עַל דִּבְרֵי חֲכָמִים, אֲבָל עַד חֲצוֹת לֵיכָּא אִיסּוּרָא אִם מִתְאַחֵר, אֶלָּא שֶׁלֹּא נִקְרָא זְרִיז וְכַנַּ"ל. וְהַיְנוּ בְּיוֹשֵׁב וְאֵינוֹ עוֹסֵק בְּאֵכִילָה אוֹ בִּמְלָאכָה הַמַּטְרֶדֶת, דְּאִלּוּ אוֹכֵל אוֹ עוֹסֵק בִּמְלָאכָה הַמַּטְרֶדֶת (לו) כְּהַהִיא דְּסִימָן רל"ב סָעִיף ב', מְדִינָא אָסוּר מִשֶּׁהִגִּיעַ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע, וְכַנַּ"ל בְּסָעִיף ב': (כח) **וְאִם עָבַר וְאַחַר וְכוּ'.** דְּמִן הַתּוֹרָה לְכַתְּחִלָּה עָלְמָא זְמַנָּהּ כָּל הַלַּיְלָה, דִּ'וּבְשָׁכְבְּךָ' כָּל זְמַן שֶׁכָּל אָדָם שׁוֹכְבִין מִשְׁמַע: (כט) **עַד שֶׁלֹּא עָלָה עַמּוּד הַשַּׁחַר וְכוּ'.** מִשּׁוּם דְּמַיְירֵי בְּעָבַר בְּהֶיתֵּר בְּפִשִׁיעָה נָקֵט עַד שֶׁלֹּא עָלָה, אֲבָל בְּנָאֳנַס, אֲפִלּוּ אַחַר שֶׁעָלָה הַשַּׁחַר רַק שֶׁהוּא קֹדֶם הָנֵץ, נַמִי קוֹרֵא וְיוֹצֵא, וּכְדִלְקַמִּיהּ בְּסָעִיף ד': **ד** (ל) **לֹא יָצָא וְכוּ'.** דְּאַף דְּמִן הַתּוֹרָה קָרְיִנַן 'וּבְשָׁכְבְּךָ' עַד הָנֵץ, מִשּׁוּם דְּאִיכָּא עֲדַיִן מִקְצָת אֲנָשִׁים דְּגָנוּ בְּהֶהְיֵה שַׁעְתָּא, מִכָּל מָקוֹם הֵיכָא דְּלֹא אִיתְנַס, בְּטְלוּ חֲכָמִים מִפְּנֵי מִצְוַת קְרִיאַת שְׁמַע עַל שֶׁאַחַר כָּל כָּךְ, (לז) וְאֵינוֹ יוֹצֵא יְדֵי חוֹבָתוֹ שׁוּב בְּקִרְיָאתָהּ: (לא) **כְּגוֹן שִׁכּוֹר וְכוּ'.** וַאֲפִלּוּ נִשְׁתַּכֵּר (לח) לְאַחַר שֶׁהִגִּיעַ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע דְּהַיְנוּ מִצֵּאת הַכּוֹכָבִים וְאֵילָךְ, נַמִי אֵינוֹ בְּכְלַל מְזִיד, דְּקָסָבַר עֲדַיִן יֵשׁ שֶׁהוּת שֶׁבְּתוֹךְ כָּךְ יָפוּג יֵינוֹ, אֲבָל בְּנִשְׁתַּכֵּר זְמַן מוּעָט קֹדֶם עֲלוֹת הַשַּׁחַר שֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּשָׁעָה קְטַנָּה כָּזוֹ לְהָפִיג שִׁכְרוּתוֹ, (לט) לֹא הָוֵי אֹנֶס וְלֹא יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ: (לב) **לֹא יאמַר הַשְׁכִּיבֵנוּ.** מִתְבָּאֵר (מ) בַּפּוֹסְקִים דַּאֲפִלּוּ אִם יְרָצָה לְדַלֵּג תֵּבַת הַשְׁכִּיבֵנוּ וּלְהַתְחִיל מִן וְתָקְנֵנוּ בְּעֵצָה וְכוּ', נַמִי אֵינוֹ נָכוֹן: (לג) **אֵינוֹ זְמַן שְׁכִיבָה.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר אֵינוֹ זְמַן שֶׁבְּנֵי אָדָם הוֹלְכִים לִשְׁכַּב שֶׁיִּהְיֶה שַׁיָּךְ לוֹמַר עַל זֶה הַשְׁכִּיבֵנוּ, אֲבָל מִכָּל מָקוֹם מִקְרֵי זְמַן שְׁכִיבָה לְעִנְיַן מִצְוַת עֲשֵׂה דְּקִרְיאַת שְׁמַע, דִּכְתִיב בֵּהּ 'וּבְשָׁכְבְּךָ' דְּהַכַּוָּנָה כָּל זְמַן שֶׁבְּנֵי אָדָם שׁוֹכְבִין, וַעֲדַיִן יֵשׁ מִקְצָת בְּנֵי אָדָם שׁוֹכְבִין, וְכַנַּ"ל: (לד) **עַד הַשְׁכִּיבֵנוּ אוֹמֵר.** וְלֹא יאמַר 'בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם' וְגוֹ', וְגַם שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה לֹא יִתְפַּלֵּל, דִּתְפִלַּת עַרְבִית נִתְקְנָה רַק בִּשְׁבִיל לַיְלָה, (מא) וּמִכֵּיוָן שֶׁעָלָה עַמּוּד הַשַּׁחַר יוֹם הוּא לְכָל דָּבָר:

בְּאוּר הֲלָכָה

ג * **וּזְמַנָּהּ עַד חֲצִי הַלַּיְלָה.** הִמְחַבֵּר סָתַם כְּדַעַת הָרַמְבַּ"ם (קריאת שמע פ"א ה"ט) וְהַסְּמַ"ג (עשין יח), וּדְלֹא כְּדַעַת הָרַשְׁבָּ"א (ברכות ב. ד"ה מתני') וְהָרֹא"ש (ברכות פ"א סי' ט) דְּסָבְרִי לְהוּ דְּלֹא קָיְמָא לַן כַּחֲכָמִים דָּעָשׂוּ סָיָג עַד חֲצוֹת. וְעַיֵּן בְּשַׁאֲנַת אֲרָיֵה סִימָן ד' (ד"ה הלכך הדבר ברור) שֶׁדַּעְתּוֹ לִדְיָנָא כְּדַעַת הָרַשְׁבָּ"א וְהָרֹא"ש, וְהָאֲרִיךְ לְדַחוֹת דִּבְרֵי הַבַּיִת יוֹסֵף (ד"ה אבל) בְּמַה שֶׁהֵבִיא רְאָיָה לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם (שם), עַיֵּן שָׁם בְּסוֹף הַתְּשׁוּבָה. וְאֵין דִּבְרָיו שָׁם מַכְרִחִין לְדַחוֹת דִּבְרֵי הַבַּיִת יוֹסֵף, גַּם נוּכַל לוֹמַר דְּגַם רַבָּן גַּמְלִיאֵל מוֹדֶה לַחֲכָמִים לִדְיָנָא דְּיֵשׁ סָיָג לְכַתְּחִלָּה עַד חֲצוֹת, וְלֹא בָּא לַחֲלֹק בְּמִשְׁנָה כִּי אִם עַל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּסָבְרָה לַיהּ דְּמִן הַתּוֹרָה הוּא רַק אַשְׁמוּרָה הָרִאשׁוֹנָה [וְכֵן פָּתַב הַגְּרַ"א בְּשִׁנּוּיֵי אַלְיָהוּ (ברכות מ"א ד"ה רבן גמליאל)], וּמַה דְּאִצְטְרִיךְ לְפִסְקָא בְּגֶמָרָא (ברכות ח:) הֲלָכָה כְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל, אַף דַּחֲכָמִים גַּם כֵּן סְבִירָא לָהוּ הָכִי וַהֲלָכָה כְּוָתָם, מִשּׁוּם דַּחֲכָמִים לֹא פָּרְשׁוּ בְּדִבְרֵיהֶם דְּהַחֲצוֹת הוּא רַק מִשּׁוּם סָיָג, וּבָזֶה הָיוּ מְסַפְּקִין בָּנָיו שֶׁל רַבָּן גַּמְלִיאֵל, עַיֵּן שָׁם בַּגְּמָרָא (ט.) שֶׁהִשִּׁיב לָהֶם 'רַבָּנָן כְּוָותִי סְבִירָא לְהוּ', וּבָזֶה אָמַר דַּהֲלָכָה כְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל כְּמוֹ שֶׁהִשִּׁיב לְבָנָיו, וְגַם מִפִּשְׁטֵי הַלְשׁוֹן הַמִּשְׁנָה מוּכָח גַּם כֵּן דְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל סְבִירָא לַיהּ סָיָג דַּחֲצוֹת בִּשְׁאָרֵי דְּבָרִים, וְלָמָּה נֹאמַר דִּבְקִרְיַאת שְׁמַע חוֹלֵק עַל חֲכָמִים וְלֹא סְבִירָא לַיהּ סָיָג כְּלָל. וְעַיֵּן בְּדִבְרֵי הַגְּרַ"א בְּבֵאוּרוֹ שֶׁהֵבִיא גַּם כֵּן סְמִיכוּת לְדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם. וּבֶאֱמֶת יֵשׁ עוֹד כַּמָּה גְּדוֹלֵי הָרִאשׁוֹנִים דְּקָיְימִי בְּשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם וְהַסְּמַ"ג הַנַּ"ל, הֵלֹא הַמָּה הָרַמְבַּ"ן בְּמִלְחָמוֹת (ברכות ב.) וְהַסְּמַ"ק (מצוה קד) וְרַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב ג ח"ב) וְאָבוּדְרָהָם (הל' ק"ש) [וְגַם מִדִּבְרֵי הָרַב עוֹבַדְיָה מִבַּרְטְנוּרָא (ברכות פ"א מ"א) וְהַתּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב (שם ד"ה עד שיעלה) מַשְׁמַע דְּפָסְקוּ כֵּן לַהֲלָכָה], וְהַמְעַיֵּן הֵיטֵב בִּדְבְרֵי הָרִי"ף (ברכות ב.) יִרְאֶה שֶׁגַּם הוּא עוֹמֵד בְּשִׁיטָה זוֹ, וּבְוַדַּאי אֵין לְדַחוֹת כָּל דִּבְרֵי הָרִאשׁוֹנִים הַנַּ"ל מֵהֲלָכָה. אָמְנָם מָצָאתִי שֶׁגַּם הָרֹא"ש וְהָרַשְׁבָּ"א לְאוֹ יְחִידָאֵי הֵם, שֶׁכֵּן נִמְצָא כִּדְבְרֵיהֶם בְּתוֹסְפוֹת רַבֵּנוּ יְהוּדָה (ברכות ב.) וּבְרֹא"ז שֶׁהוּבָא בְּשֻׁלְחָנֵי הַגְּבוֹרִים (ברכות ב. אות ג), מִכָּל מָקוֹם רוֹבָא דְּרַבְוָותָא קָיְימִי בְּשִׁיטַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ וְכַנַּ"ל, וְכֵן בְּדֶרֶךְ הַחַיִּים (שם) וְחַיֵּי אָדָם (ח"א כלל לד ס"ה) הָעְתִּיקוּ דִּבְרֵי הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ לַהֲלָכָה. **וּבִמְקוֹם הַדְּחַק כְּגוֹן שֶׁהוּא מִלְּמֹד תּוֹרָה לַאֲחֵרִים וּכְהַאי גַּוְונָא, אֶפְשָׁר דְּיֵשׁ לִסְמֹךְ עַל שִׁיטַת הָרֹא"ש** (שם)

לְאַחַר עַד אַחֲרֵי חֲצוֹת, וְכֵן מַשְׁמַע בְּמָגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן סק"י):

ד * **אַחַר שֶׁעָלָה עַמּוּד הַשַּׁחַר קֹדֶם הָנֵץ. נָקַט הָנֵי תְּרֵי לִישָׁנֵי, לְאַשְׁמוּעִינַן דְּבִלֹא אֹנֶס אֶפְלוּ קָרָאָהּ אַחַר תֵּכֶף מִשֶּׁעָלָה עַמּוּד הַשַּׁחַר גַּם כֵּן אֵינוֹ יוֹצֵא, וּבְאֹנֶס אֶפְלוּ קָרָאָהּ אַחַר כָּךְ כָּל שֶׁלֹּא הָנֵץ הַחַמָּה יוֹצֵא,** כֵּן כָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(נב) כֵּן מְבֹאָר בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ח) לְפִי גְּרִסַת הַמַּחֲצִית הַשֶּׁקֶל, וְכֵן כָּתְבוּ הַמַּאֲמַר מָרְדְּכַי (סק"ט), דְּלֹא כְּטַ"ז (סק"ד), וְכֵן סָתְמוּ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סִימָן צ"ט בְּשֵׁם כַּמָּה אַחֲרוֹנִים: (נג) כְּהַאי גַּוְונָא כָּתְבוּ לְעֵיל סִימָן צ"ט (סק"ו) בְּשֵׁם כַּמָּה אַחֲרוֹנִים: (מ) רֹא"ש (פ"א סי' ט) וְשָׁאר פּוֹסְקִים: (מא) רַמְבַּ"ם פֶּרֶק ג' מֵהִלְכוֹת תְּפִלָּה הֲלָכָה ו', וְשָׁאנֵי קְרִיאַת שְׁמַע דִּכְתִיב 'וּבְשָׁכְבְּךָ' וּמִקְצָת אֲנָשִׁים גָּנוּ בְּהֶהְיֵה שַׁעְתָּא. אֲבָל צָרִיךְ עִיּוּן מִפֵּרוּשׁ הַמִּשְׁנָה פֶּרֶק ד' מִשְׁנָה א' דְּמִשְׁמַע שֶׁם דְּיָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל אוֹתָהּ עַד הָנֵץ, עַיֵּן שָׁם. וּבֶאֱמֶת הֲלֹא תְּפִלַּת עַרְבִית הוּא כְּנֶגֶד הַקְּרְבַּת אֵיבָרִים שְׁזִּמְנָם הוּא רַק עַד עַמּוּד הַשַּׁחַר כִּדְאִיתָא בְּמִשְׁנָה רִאשׁוֹנָה, וְצָרִיךְ עִיּוּן:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah